

Aan het werk!

LES 1 IN DE FABRIEK

Er zijn veel verschillende industrieën in Nederland. Die bedrijven zijn gevestigd op bedrijventerreinen of industrieterreinen buiten de stad, bij voorkeur langs snelwegen. De rokende schoorstenen, die al vanuit de verte de plaats van de fabriek aangaven, zijn zo goed als verdwenen. De overheid hanteert namelijk steeds strengere regels voor de uitstoot van schadelijke stoffen. Dit heeft ertoe geleid dat fabrieken steeds schoner zijn geworden. Moderne fabrieken onderscheiden zich nauwelijks van kantoorgebouwen. Op industrieterreinen staan ze tussen autoshowrooms, handelondernemingen en meubelboulevards in.

Industrieën die van oudsher belangrijk zijn voor ons land, zijn de textiel-, de schoenen-, de baksteen- en de voedingsindustrie. Ze zijn voor een groot deel verdwenen. De textielindustrie is bijvoorbeeld voor een groot deel naar lagelonenlanden verhuisd. Bedrijven waarvoor veel kennis nodig is, of waar geavanceerde machines worden gebruikt, zijn er nog volop. De chemische, elektrotechnische en metaalindustrie zijn daar voorbeelden van. Door het gebruik van grote machines is het energieverbruik enorm toegenomen.

Veel fabrieken nemen maar een gedeelte van het proces van de verwerking van grondstoffen tot eindproduct voor hun rekening. Een goed voorbeeld daarvan is een fietsenfabriek. Onderdelen als zadels, lampen, banden worden niet in de fabriek zelf gemaakt. Het is goedkoper om dit door gespecialiseerde bedrijven te laten doen. Alle industrie samen noemen we de secundaire sector. In de industrie werken ook veel mensen die niet direct bij de productie zijn betrokken: administratieve medewerkers, schoonmaakpersoneel, verkopers, reclamemensen enzovoort. Soms zijn deze mensen in dienst van het producerende bedrijf. Maar steeds vaker worden ze door het producerende bedrijf ingehuurd. Om producten te vervoeren wordt een transportbedrijf ingehuurd. Voor het betalingsverkeer wordt gebruikgemaakt van banken. Een duidelijke scheidslijn met de dienstverlenende (tertiaire) sector is dan ook niet altijd te trekken.

Het kan behoorlijk lastig zijn om op het stratenplan van een groot bedrijventerrein een fabriek te kunnen vinden. Zeker als er erg veel straten op de kaart staan. Om dat te vergemakkelijken is de kaart verdeeld in vakken. Dit vakkenstelsel werkt volgens het schaakbordprincipe: er wordt een rooster van vierkanten over de kaart getekend. Linksboven is vak A1. Alle kolommen hebben een letter, alle rijen een cijfer. De combinatie van een letter en een cijfer geeft aan in welk kaartvak de fabriek, straat of plaats te vinden is.

LES 2 IN HET PRETPARK

Het personeel van een pretpark behoort tot de dienstensector (of tertiaire sector), net als ambtenaren. Die zijn onmisbaar bij het in goede banen leiden van het leven in de stad of gemeente. Bijzondere ambtenaren, die bovendien heel herkenbaar zijn, zijn brandweerlieden, ambulance- en ziekenhuispersoneel en de politie.

Ook de burgemeester is een ambtenaar. Samen met de wethouders maakt hij of zij plannen die de gemeenteraad al dan niet goedkeurt. Heeft het plan de goedkeuring van de stad, dan voert een deel van de ambtenaren de plannen uit. De gemeente zorgt voor een scala aan diensten voor haar inwoners. De belangrijkste zijn: het verstrekken van documenten (paspoort, identiteitskaart, rijbewijs), het onderhouden van openbare ruimten en gebouwen (parken, scholen, bibliotheek), woningbouw, het verlenen van vergunningen, administratieve taken, taken met betrekking tot de verkeerssituatie en de veiligheid (verkeerslichten, onderhoud van wegen, straatlantaarns) en recreatieve taken (speeltoestellen, bankjes). Kijk eens op de website van de gemeente om te zien wat daar aan diensten wordt aangeboden.

Ambtenaren die voor de provincie werken, regelen weer andere zaken, al liggen die vaak wel op hetzelfde terrein. Ook deze ambtenaren geven vergunningen af, hebben taken die met verkeer, wegen en veiligheid te maken hebben. Ze voeren de plannen uit die door het provinciebestuur zijn gemaakt. Hierbij gaat het meestal om zaken die voor een hele provincie van belang zijn. Bijvoorbeeld: In welke plaatsen in onze provincie mag worden gebouwd? Waar komt een nieuw bedrijventerrein? Waar laten we recreatie toe? Waar moet de natuur intact blijven? Het onderhoud van de provinciale wegen wordt bijvoorbeeld door de provincie geregeld.

Rijksambtenaren werken voor het hele land. Veelal behoren ze bij een van de ministeries. Plannen die de ministers bedenken, worden door de ambtenaren die op de ministeries werken verder uitgevoerd. Elk ministerie heeft een eigen werkterrein en een eigen minister.

Op het stratenplan van een gemeente of de kaart van een pretpark staan veel symbolen, bijvoorbeeld voor een school, station, kerk, toilet, eetgelegenheden of de uitgang. Alle symbolen of pictogrammen worden uitgelegd in de legenda.

Wegen, spoorlijnen, kanalen en rivieren worden op een kaart weergegeven met lijnen. Ook kleuren hebben een symbolische betekenis. Ze zijn logisch gekozen: blauw voor water, groen voor bos.

LES 3 OP HET PLATTELAND

Landbouw behoort tot de primaire sector. Veeveelt, akkerbouw en tuinbouw vallen alle drie onder het begrip landbouw.

De dieren die in Nederland het meest gehouden worden zijn koeien, varkens, schapen en kippen. We kunnen een onderscheid maken in extensieve en intensieve veehouderij. Bij extensieve veehouderij zijn er per hectare minder machines, arbeidskrachten en dieren. Om voldoende opbrengst te hebben, moet een boer veel grond hebben. De koeien en schapen grazen gedurende de zomermaanden in de wei.

Bij de intensieve veehouderij houden de boeren kalveren, varkens en kippen het hele jaar binnen. Bij deze vorm van veehouderij zitten de dieren dicht op elkaar en hebben ze maar weinig leefruimte. Veel mensen vinden de intensieve veehouderij niet diervriendelijk. Zij kopen liever producten van boeren die aan extensieve veeveelt doen. Vaak zijn die producten wel iets duurder; de boer heeft immers meer grond nodig voor dezelfde opbrengst.

In de akkerbouw telen boeren verschillende gewassen. Wat er wordt verbouwd, hangt vaak samen met de grondsoort. Op kleigrond worden bijvoorbeeld veel suikerbieten geteeld. Aardappelen gedijen zowel op klei- als op zandgrond.

In het voor- en najaar wordt er geploegd, gepoot en gezaaid. Om de grond vruchtbaar te maken gebruiken de boeren mest van hun eigen bedrijf, dat van de buurman of kunstmest. Gedurende

de groeiperiode wordt het onkruid gewied en bespuiten de boeren hun gewassen tegen plantenziekten en vraat van ongedierte. Voor akkerbouw zijn veel grote, dure machines nodig. Vaak heeft een boer die niet zelf. Hij huurt hiervoor een loonbedrijf in.

Tuinbouw is de meest intensieve vorm van plantenteelt. Tuinders telen groente en fruit, bloemen en bloembollen. De opbrengst per hectare is in de tuinbouw groter dan in de akkerbouw. Voor de teelt van tuinbouwgewassen is meestal meer mankracht nodig dan voor het telen van akkerbouwgewassen.

Een zeer intensieve en ook kostbare vorm van tuinbouw is glastuinbouw. In de glastuinbouw worden de omstandigheden (water, vocht, licht en temperatuur) waarin de planten groeien nauwkeurig geregeld. De tuinbouwproducten moeten meestal snel naar de consument worden gebracht, omdat ze niet zo lang houdbaar zijn. Vaak worden ze ook een tijdje in koelcellen bewaard.